

promissio, etiamsi stipulatione interveniente facta sit, si id aliquis daturum se promiserit, quod sui juris non est: hoc est, si aut ingenuum ¹ hominem quasi ² servum se daturum promittat; aut si mortuum ³ aliquis quem vivum credebat, promiserit; aut locum sacrum ⁴, aut sanctum, aut religiosum daturum se quicunque promiserit. §. 7. Præterea inutile est promissio, si aliquis reus sub tali conditione promittat, quia impleri pro ⁵ rei difficultate non possit. §. 8. Præterea inutile est ⁶ interrogatio & promissio, si aliquis interroget debitorem, Post mortem meam, vel tuam, illud dari spondes? Quod propterea inutile vistum est, quia a persona hereditis obligatio incipere non potest. Et ideo nec heredi creditoris sub hac sponsole obligatur debitor, nec debitoris heres creditori tenetur obnoxius. §. 9. Item inutile est ⁷ obligatio, si dicat creditor. Prædicta quam moriar, dare spondes? Vel interroget debitorem, Prædicta quam moriar, dare spondes? Inutile judicatur, quia non potest fieri, quando sit prædicta quam aliquis moriat, nisi postquam mortuus fuerit. §. 10. Item si ⁸ pure interroget creditor, & debitor sub conditione promittat. §. 11. Vel si creditor decem solidos debitorem interroget, & debitor quinque ⁹ promittat: hoc ordine integrum debitum vacillare cognoscitur. §. 12. Si quis nobis pecuniam debet, possumus debitorem nostrum compellere, ut pecuniam quam nobis redditus erat, alteri ¹⁰ se caveat redditum. Neque potest ei cui pro nostro debito caveat, de caute & non numerato sicut fieri solet, aliquid dispensationis afferre, cum id quod a nobis accepit, alteri caverit redditum.

§. 13. Literis ¹¹ obligatio sit, aut a re in personam, aut a persona in personam. A re in personam, velut si id quod ex exemptione ad conductionem aut societatem debes, alii reddas. A persona in personam, velut si id, quod mihi alter debet, alteri persona delegem, ut reddere debeat. §. 14. Consensu ¹² sunt obligations ex emptionibus & venditionibus, locationibus, conductiōnibus, societatis & mandatis: quia in ejusmodi rebus consensu magis quam scriptura ¹³ aut solemnis queritur. In quibus rebus etiam inter ¹⁴ absentes obligatio contrahit, quod quamlibet dum fieret, inventum non est, tamen furtum factum pueril probatur. Conceptum ¹⁵ furtum dicitur, cum apud aliquem alterum res furtiva inveniatur. Oblatum ¹⁶ furtum dicitur, cum res furtiva alium ita a fure datur, ut apud ipsum furem inveniri non possit. §. 4. Præsimili ratione consistunt, ut consensu, etiam verbo, definitio inter consente[n]tes firma permaneat. §. 17. Societatem ¹⁷ inire possumus, aut omnium bonorum, aut unius alicuius negotiationis. Et potestita ¹⁸ iniri societas: si tamen hoc inter locos convenit, ut unus pecuniam det, alter operam suam pro pecunia donet. Et hujus rei definitio etiam verbo inita valet, ita ut quicquid societatis tempore quolibet modo fuerit adquisitum, sociis commune sit.

§. 18. Permanet ¹⁹ autem inita societas, quamdiu in ipso consensu socii perseverant: quia sicut consensu contrahitur, etiam diffusum solvitur. Dissolvitur ergo societas aut morte ²⁰ unius socii, aut contra voluntate, aut causa excederit, ut alii eam rapere possent.

pitis deminutione, id est, si unus ex sociis, sicut frequenter supra diximus, capite fuerit deminutus. §. 19. Similiter & mandari ²¹ verbo potest. Et cum verbis mandatum fuerit, obligatio contrahitur. Possumus enim aut nostra negotia, aut aliena cuicunque agenda mandare, dummodo honestum ²² aliquid hoc est, si cuicunque mandemus, ut alicui furtum faciat, aut homicidium ²³, aut adulterium admittat, in iis rebus mandati obligatio non contrahitur.

§. 20. Solvitur autem mandatum aut morte ²⁴, cui mandatum est, aut contraria ²⁵ illius voluntate qui mandavit. §. 21. Sed is cui mandatur, tenetur obnoxius, & quod extra mandatum egit, non prejudicet mandatori.

T I T . X . Q U I B U S M O D I S O B L I G A T I O

T O L L A T U R . ²⁶

Tollitur obligatio solutione ²⁷ debiti. Præterea aliquoties tollitur obligatio, etiam si aliud quam cautum fuerat debitorum creditori redatur. Nam si quicunque pro ²⁸ pecunia quam creditori cavit, accrescentem ²⁹ creditorum aurum, aut argentum, aut mancipia, vel alias quaslibet species habita assumptione consentientem creditorum derit, obligatio evidenter tollitur. §. 2. Quia de obligationibus quæ ex contractu nascuntur, diximus, superest ut de his obligationibus quæ ex delicto nascuntur, simpliciter dispusetur. Ex ³⁰ delicto nascuntur obligationes, si aliquis fuit rem ³¹ fecerit, vel bona aliena rapuerit ³², vel damnum ³³ alteri dederit, an injuriam ³⁴ fecerit. Quorum omnium rerum uno genere ex delicto nascuntur obligatio. §. 3. Furtorum autem sunt genera quatuor: manifesti, nec manifesti, concepti, & oblati. Manifestum ³⁵ furtum dicitur, si quando fur, cuicunque rem tollit, in ipso furto reprehenditur. Nec ³⁶ manifestum furtum appellatur, quod quamlibet dum fieret, inventum non est, tamen furtum factum pueril probatur. Conceptum ³⁷ furtum dicitur, cum apud aliquem alterum res furtiva inveniatur. Oblatum ³⁸ furtum dicitur, cum res furtiva alium ita a fure datur, ut apud ipsum furem inveniri non possit. §. 4. Præsimili ratione consistunt, ut consensu, etiam verbo, definitio inter consente[n]tes firma permaneat. §. 17. Societatem ¹⁷ inire possumus, aut omnium bonorum, aut unius alicuius negotiationis. Et potestita ¹⁸ iniri societas: si tamen hoc inter locos convenit, ut unus pecuniam det, alter operam suam pro pecunia donet. Et hujus rei definitio etiam verbo inita valet, ita ut quicquid societatis tempore quolibet modo fuerit adquisitum, sociis commune sit.

§. 18. Permanet ¹⁹ autem inita societas, quamdiu in ipso consensu socii perseverant: quia sicut consensu contrahitur, etiam diffusum solvitur. Dissolvitur ergo societas aut morte ²⁰ unius socii, aut contra voluntate, aut causa excederit, ut alii eam rapere possent.

1. Id est, liberum, l. 103. de verb. abl. 2. §. 2. Inst. de inutil. stipulat. 3. d. 1. 103. §. 1. Inst. de inutil. stipulat. 4. 2. §. 2. Inst. de verb. abl. 5. 3. ff. de verb. abl. 6. 2. Inst. de inutil. stipulat. 7. Hodie non est. d. 5. 13. vers. sed & si quis ita stipuletur, pridie quam moriar, etc. 8. V. §. 5. Inst. de inutil. stipulat. 9. d. §. 5. in pr. 10. Add. §. 19. Inst. de inutil. stipulat. 11. V. Inst. de literarum oblig. 12. V. Inst. de obi. ex consensu. 1.2. ff. de obig. & action. 13. d. 1. 2. §. 1. 14. d. 1. 2. §. 2. 15. Inst. de empl. in princ. 1.9. ff. de contr. empl. 16. Inst. de locat. & condic. 17. V. Inst. de societate. 18. §. 2. vers. nam & ista. Inst. de societate. 19. §. 4. Inst. de societate. 20. §. 5. Inst. de societate. 21. V. Inst. de mandato. ff. & C. mandata vel contra. 22. 1.6. §. 3. l. 2.2. §. 6. ff. mand. vel cons. 23. §. 7. Inst. de mandata. l. 35. §. 2. ff. de contrah. emp. 24. 4. l. 22. §. 6.

25. l. 26. ff. mandati. §. 1. Inst. de mandato vel contr. 26. l. 12. §. 16. ff. mandati. §. 9. Inst. de mandato. 27. l. 5. ff. mandati vel contr. §. 8. Inst. de mandato. 28. 3. Inst. 30. 29. Inst. pr. ed. v. l. 107. ff. de solution. 30. V. l. 17. C. de solutionib. 31. l. 99. ff. de solutionib. Inst. quibus mandis tollit. oblig. 32. l. 4. ff. de obligat. & allion. Inst. de oblig. qua ex delicto. 33. V. ff. de fortis. Inst. de oblig. qua ex delicto. 34. V. Inst. de vi boni raptor. 35. V. Inst. de l. Aquil. 36. V. Inst. 37. Imo duo tantum. §. 3. Inst. de oblig. qua ex delicto. 1.2. ff. de furti. 38. Manifestum furtum. l. 3. ff. de furti. 39. Non innatum, l. 8. ff. de furti. 40. Conceptum. §. 4. in pr. Inst. de obi. qua ex delicto. 41. Oblatum. l. 4. §. 4. vers. oblat. 42. 6. Inst. de oblig. qua ex delicto. 43. §. 7. 8. Inst. de obi. qua ex delicto. 44. Id est, depositum. 5. 6. Inst. de obi. ex delicto. 45. Dixi ad l. 46. ff. de furtis. 46. Dixi ad l. 36. l. 50. §. 1. ff. de furtis, addo §. 12. vers. si vero. Inst. de oblig. qua ex delicto. 47. Dixi ad l. 52. §. 3. ff. de furtis.

INDEX

I N D E X O M N I U M T I T U L O R U M I N H O C U N I V E R S O J U R I S C O R P O R E C O M P R E H E N S O R U M .

N O T Æ L I B R O R U M .

- I. Institutiones.
- D. Digesta seu Pandectæ.
- C. Codex.
- I. N. Justiniani Novellæ.
- E. Edicta Justiniani Imperatoris.
- N. I. Novellæ Justini Imperatoris.
- C. T. Constitutiones Tiberii.
- C. I. I. Constitutiones Justiniani, Justiniani & Tiberii.
- N. L. Novellæ Leonis.
- C. Imp. Constitutiones Imperatorizæ.
- F. Feudorum Consuetudines.
- Ex. Extravagantes.
- XII. Tabb. XII. Tabularum Fragmenta.
- Ulp. Titt. ex corpore Ulpianî.
- P. Pauli Sententiæ receptæ.
- Gai. Gaij Institutiones.

A. ¹⁸ *Ballivibus* P. §. t. 18.
Episcopum vel Abbatem vel Abbatissam feudum dare certis locis permaneant C. 1. t. 49.
contraib. iudicium & ne Administrationis tempore proprias ades adicent D. 47. t. 14. C. 9. t. 37.
Abiges D. 47. t. 14. C. 9. t. 37.
co, cui aliquid est *Ablatum* ut restituatur C. Imp. Justinian. 14.
generalis *Adiutoria* C. 9. t. 43.
Abstitutionibus P. §. t. 17. ad SC. *Turpiliarium & de abolitionibus* criminis D. 48. t. 16. C. 9. t. 42. 41. 44. 45.
ur que mulier mariti odio *Abriat*, repudiari ab illo possit N. L. 31.
Abrogatio legis, que hominem liberam se vendere permitte N. L. 59, que de Consulatu agit N. L. 94, quæ Senatus Praetores, Decurionibus vero Praefatos constituece concedebat N. L. 47, quarendam de curis & decurioibus latarum legum N. L. 46.
si per vim vel alio modo *Absenz*, perturbata fit possesso C. 8. t. 5.
citations *Absenz* C. Imp. Mah. Comm. 12.
requidens reis vel *Absenz* damnandum D. 49. t. 17. C. 9. t. 40.
confirmationis *Absolutionis* tributorum C. Imp. Justinian. 10.
repudiatur vel *Abstinentia* hereditate C. 6. t. 31.
Accipitationis D. 46. t. 4. C. 8. t. 44.
diversis temporalibus præscriptionibus & de *Accessionibus* possessorum D. 44. t. 3. usuris & fructuibus & causis & omnibus *Accessionibus* & mora D. 22. t. 1. C. 4. t. 12.
Accessio & *colonias* C. 1. t. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
Accessio tollenda C. 7. t. 17.
antonius & capratus one *administrator* & eorum *Addestrat. C. 1. t. 52. officio Addestrat. D. 1. t. 22. C. 1. t. 51.*
Addestrat. C. 1. t. 52. officio Addestrat. D. 1. t. 22. C. 1. t. 51.
Adfigitio liberto, qui hominem liberam se vendere permitte N. L. 54, que ex *Adscriptio* & libera natos, liberos esse vult I. N. 54.
Adscriptio & *colonias* C. 1. t. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
Adscriptio tollenda C. 7. t. 17.
Antonius & *capratus* one *administrator* & eorum *Addestrat. C. 1. t. 52. officio Addestrat. D. 1. t. 22. C. 1. t. 51.*
Adfigitio liberto C. 1. t. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
per *Agatius* non *rumpendis* C. 9. t. 38.
Nisi *Agatius* non *rumpendis* C. 9. t. 38.
ubi causa status Agatii debet C. 3. t. 22. ubi de criminibus Agatii oportet C. 3. t. 15. ubi de possessione Agatii oportet C. 3. t. 16. ubi de ratio[n]i, tam publicis, quam privatis Agatii oportet C. 3. t. 21.
per *Agatius* non *adrogationem* I. 3. t. 11. *prædorum* C. Imp. Roman. sen. 1.
Agatius retinenda respetu Ulp. p. 19.
his qui sibi *Adserunt* in testamento C. 9. t. 23.
confitio, que ex *Adscriptio* & libera natos, liberos esse vult I. N. 54.
Agatius vel filius defuncti F. 2. t. 45.
eo, qui finem *Agatius* de feudo paterno F. 2. t. 49, succedit *Agatius* mortuo; etiam sine liberis XII. Tabb. n. 9. t. 34. qui *Agatius* proximus; item quis proximus dicatur, non tempore, n. 11. 12. 13. ibid. Ulteriori excludenda a *foris* defuncti XII. Tabb. p. 761.
Agatiorum iure sublati I. N. 118. legitima *Agatiorum* tutela I. t. 15. XII. Tabb. p. 760. proximum XII. Tabb. ibid. legitima successio I. 3. t. 2. XII. Tabb. ibid. poli fratres & torores, ibid.
Agatius capite minoris XII. Tabb. p. 761.
Agatius & *andelis* liberis D. 25. t. 3. C. 5. t. 25. P. 2. t. 24.
ne quis mutrum dans *Agatius* terram ejus teneat I. N. 32.
ne quis quod *Agatius* mutrum pecuniam dedit terram ejus teneat I. N. 34.
Agatius, censitis & colonis C. 11. t. 47. & mancipiis dominicis C. 1. t. 67. his qui mutrum dant *Agatius* I. N. 33.
omni agro deferto C. 11. t. 57.
Albo (five alvo) scribendo C. 50. t. 3.
prena Ecclesiasticorum *Alba* leudentum N. L. 87.
Alatorius & *aleum luti* D. 11. t. 5. C. 3. t. 43.
Alexandri primatus C. 11. t. 28. officio Juridici *Alexandria* D. 1. t. 20. C. 1. t. 57.
lex de *Alexandri* & *Egyptiaci* provinciis E. 13.
libertis D. 25. t. 3. C. 5. t. 25.
Alienarius gerentibus non interdicteri rerum fumarum alienatione C. 4. t. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277.